

До відомості всіх
шпаків!
Ордера на це
житло не потрібні!

КЛАСИЧНУ ХУДОЖНЮ ЛІТЕРАТУРУ УКРАЇНСЬКИХ ТА СВІТОВИХ ПИСЬМЕННИКІВ ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ ТА СВІТОВИХ ПИСЬМЕННИКІВ

Леся Українка.—Повне видання творів. За загальною редакцією Б. Якубського. Збірка складається з 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Все видання вийде протягом 1929 р. (Передбачається випустити додатково ще 2 томи):
Ціна за 10 томів без палітурок—15 крб. 50 коп. В 10 міткалевих палітурках—21 крб. Завдаток—3 крб.

М. Коцюбинський.— Повне видання творів. Редакція тексту Ан. Лебеда. 7 томів. Вийшло з друку 2 томи. Все видання вийде протягом 1929 р. Ціна орієнтаційна: без палітурок—13 крб. В 7 міткалевих палітурках—16 крб. 50 коп. Завдаток—1 крб. 50 коп.

Іван Франко.— Повне видання творів. За редакцією С. Пишпенка та Івана Лизанівського. 29 том. Вийшло з друку 24 томи. Решта вийде протягом 1929 р. Ціна 34 крб, а в 15 міткалевих палітурках—41 крб. 50 коп. Завдаток—5 крб.

В. Винниченко.— Повне видання творів 22 томи. Все видання вийшло з друку.

Ціна 21 крб., а в 10 міткалевих палітурках—26 крб. Завдаток—3 крб.

Б. Грінченко.— Повне видання творів. За редакцією Марії Грінченкової. 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Решта вийде протягом 1929 р. Ціна 9 крб., а в 5 міткалевих палітурках—11 крб. 50 к. Завдаток 1 крб. 50 к.

М. Гоголь.—Збірка вибраних творів. За редакцією І. Лакізи та П. Филипівича. Стилістична редакція А. Ніковського. 5 томів. Все видання вийде з друку 1929—30 року. Ціна орієнтаційна—10 крб. В 5 міткалевих палітурках—12 крб. 50 к. Завд.—1 крб. 50 к.

Бібліотека сучасного українського письменства.—Серія I—21 том. Все видання вийшло з друку. Ціна 9 крб., в 5 міткалевих палітурках по декілька книжок—11 крб. 50 к.

Завдаток 1 крб. 35 коп.
Серія II—22 том. Все видання вийшло з друку.

Ціна 11 крб., 60 к. а в міткалевих палітурках по декілька книжок 14 крб. 60 к. Завдаток—1 крб. 75 коп.

Літературна бібліотека.—Серія I—16 томів. Все видання вийшло з друку.

Ціна 16 крб., в 8 міткалевих палітурках по 2 томи—20 крб. Завдаток—2 крб. 50 коп.

Серія II—13 томів. Все видання вийшло з друку 14 крб. В 7 міткалевих палітурках по 2 т. 17 крб. Завдаток—2 крб.

Комплект театральних п'єс.—Серія I—23 томів. Все видання вийшло з друку.

Ціна 7 крб. 30 коп., в 4 міткалевих палітурках—9 крб. 30 коп.

Серія II—19 книжок. Все видання вийшло з друку.

Ціна 9 крб., в 5 міткалевих палітурках по декілька книжок—11 крб. 50 коп.

Завдаток—1 крб. 35 коп.

Бібліотека світового письменства—11 томів. Все видання вийшло з друку.

Ціна 13 крб. 75 коп., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок—15 крб. 75 коп. Завдаток—2 крб. 10 коп.

Гі-де-Мопасан.—Повне видання творів. За загальною редакцією проф. С. Савченка. 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Все видання вийде протягом 1929 року.

Ціна в палітурках 19 крб. Завдаток—3 крб.

Герберт Велз (Уельс).—Збірка вибраних творів. За редакцією проф. Ка...

Все видання вийде протягом 1929—30 року.

Ціна орієнтаційна: 10 крб. В 6 міткалевих палітурках—11 крб. 50 коп.

Бібліотека дитячої літератури— видання для дітей).

Серія I—25 книжок.

Всі книжки вийшли з друку.

Ціна без палітурок 2 крб. 10 коп. палітурках—3 крб. 10 коп.

Завдаток—35 коп.

Сер. II. Молодшого віку—34 книжки. Всі книжки вийшли з друку.

Ціна 11 крб., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок—14 крб. Завдаток—1 крб. 65 коп.

Шкільна бібліотека молоді—30 книжок. Всі книжки вийшли з друку.

Ціна 11 крб. 56 коп., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок 14 крб. 50 коп.

Завдаток—1 крб. 75 коп.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ: При передплаті дається завдаток: на решту вартості робиться накладна платня при надсилці книжок. З бажання передплатників накладна платня може бути одноразова на все видання, яке вишло з друку, або на декілька томів. Остаточний розрахунок робиться при надсилці останнього тому. При замовленнях зазначити, чи надіслати книжки в палітурках та по скільки томів. Пересилка коштом передплатника.

При замовленні безпосередньо в Головній Конторі „Вісті“ передплатники газети „Вісті“ або журналу „Всесвіт“ одержують 10% знижки з суми, на яку буде зроблено передплату, на вищезазначені твори, в разі надсилки свого адресного ярлика, або № замовлення.

Ті, що не передплачують газету „Вісті“ або журналу „Всесвіт“ при замовленні безпосередньо в Головній К-рі „Вісті“ одержують БЕЗПЛАТНО газету, або журнал, в залежності від їх побажання, на всю суму завдатку

Передплату приймає Головна К-ра Харків, вул. К. Лібкнехта № 11 та всі філії ВИДАВНИЦТВА ГАЗЕТ „ВІСТІ ВУЦВК“.

№ 15
14-го квітня
1929 року

ВСЕСВІТ

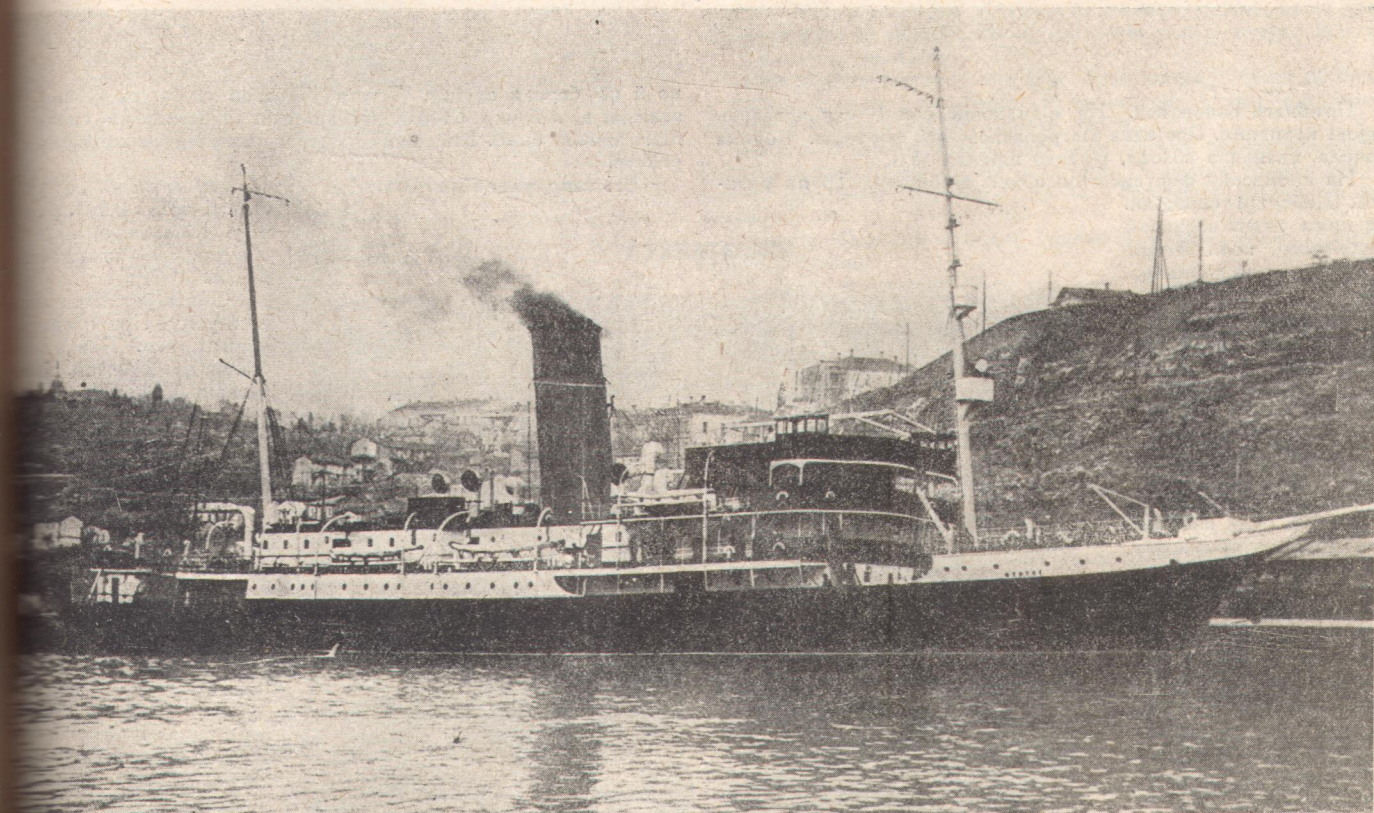
ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

Вулиця, де зараз перебуває тов. Марті. Праворуч — до приїзду в СРСР Мексиканського посла. На фоті: М. І. Калінін, посол
гр. Ісусі Сілва Герцок і тов. Карахан

ЛЬОДОКОЛ „ЛІТКЕ“

Після належного ремонту льодокол „Літке“ в недалекому часі має зробити рейса до острова Врангеля. „Літке“ піде під команду
на далекої плавби т. К. А. Дублицького. На його борту буде понад 70 чол. команди та декілька пасажирів, головне пред-
ставників преси, серед яких бере участь в експедиції по допомозі мешканцям о. Врангеля й спеціальний кореспондент газети
„Вісті“ та „Всесвіту“ т. Микола Трублаїні

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА

Нещодавно при Полтавському с.-т. політехнікумі відбувся урочистий випуск курсантів 3-х місячних міжкрупових курсів колективізації. 76 командирів для комун та артілів допомагатимуть в роботі агрономів на селі.

Курсантів було з Кременчуччини 11 чол.; Куп'янської окр. 7; Сумської 6; Прилуцької 6; Ізюмської 6; Полтавської 17; Київської 9; Роменської 6; Лубенської 7. На курсах навчалось 4 жінки; Членів КП(б)У 27 чол., кандидатів КП(б)У 14. АКСМУ 10 членів КНС 72.

КРАСНИЙ ЗВІР

П. Кулісич

Прибилев озирнувся. На візниковій спині скупчувались дошові краплини. Проїздив Петропавловську фортецю. Ковняка збочила, нахилила голову, швидко поїхала далі.

На кронверку фортеці стояли дві шибениці. Трупні рухались. Шибениці скрипіли. Під ними ходив вартовий і здригував, коли згори на нього падала краплина дощу.

Прибилев зрозумів, хто були скарані. За хвилину візник поїхав швидше, Прибилев скочив з нього ще за хвилину. Він біг, ковтаючи простір.

Сходи лякливо верещали, коли Прибилев плигав через три ступені. Руки йому були спокійні, коли він тричі подзвонив. Коли йому відчинили, він ступив у напіврозкриті двері, штовхнув їх плечем і вбіг у хату швидкий, як погана чутка.

Народовольці сиділи давно, вони обговорювали все знову й знову питання терору. Вони не могли вбити царя: в Петропавловці сиділи Пресняков і Квятковський — народовольці. Вбити царя треба було: тоді, — сказав Челябов, — буде революція. Народовольці втомилась дав-

но й не бачили виходу. Тільки Желябов сидів спокійний завжди, а в кутку Кібальчич, що допіру висвітлив справу підготовкою бомб. Кібальчич на шпалерах рисував конструкції ракети.

Всі озирнулися на гуркіт дверей. Михайлов скочив, Прибилев підвела голову, а Кібальчича вдарив довшу лінію на шпалерах.

ЖОВТЕНЯТА

Фото Г. Рапторта

Нема на Артемівщині такого робітника, що його діти не входили б у будь яку громадську організацію

Конспіративна група примусила Прибилева говорити тихо. Тільки брови, що дрімали, зували, як він хвилювався. Він сказав: Пресняков і Квятковського повісив.

Михайлов ударив кукою по столу:

— «Цього разу Сандер не втече від терористів!»

На стиснутий Михайлова лягла спина, як завжди холодна, Желябова.

За три місяці на міському полі за руки Михайлова встали ляли загал в руру бомби в руру невмолимо як воля Кібальчича.

Бомба летіла падала далеко. Шибениці снігу попереджали вибуху. Свіг летів як вогненна надія і падав на землю. На

лишилась розворочена земля і розворушений сніг. Ще в темряві, під землею в підвалі „Сырної лавки Кобозевых“ стримів у темряву блискучий сталевий шнур. Веднував димаміт з рукою терориста. Біля вулицею їхала карета. Коли вона і за нею два озари, зникли за рогом, зза стовпа вийшов спотерігач з нотатку: лютого такого-то. Проїздив. Перовська відзначила на плані міста Санктпетербурга хрестик і за три будинки—хрестиком терористів. Народ заводили відтинком вулиці і перепускали через цей хрестик карету з царем. Так мисливець перепустить ведмеда в сад, щоб вдруге вбити його.

II

було першого березня 1881 року. Гельфман, господарка конспіративної квартири народився, сиділа над свічкою і чекала на ранок. Маятник показував 4.30 ранку. Маятник хитався. Десять сюди прийдуть Софія, Желябов, потім Гриневиц. Він не знає іншого шляху крім простого і всяку перепороку своєму шляху він змете, але не обминє. Він блукає по місту і тільки Желябов може примусити його бути слухняним. Желябов. Той спокійний. Сміється як завжди. Софія. Вона залишила своїх батьків і прийшла сюди. Завжди справляла на Геся вражіння паночки і не сподобалась йому. Згодом Геся помітила на її лобі зморшки від завжди опущених бровей: відтоді Геся почала її поважати. Желябов. Він був якийсь невловимий. Але він жив у всіх таємних вчинках народовольців. Він говорив мало, але всі, біля столу, сиділи обличчям до нього. Маятник показував 4.45. Маятник хитався: вперед назад, вперед, назад. Перед, назад: рука пилкою ріже руру. Кібальчич відрізає метал. Кібальчич дивиться: біля кранту стоїть народовець: розпорожений нітрогліцерин. Якщо нітрогліцерин з ознаками розкладу, вискочити, правицею підкласти банку, лівою рукою одкрутити крант. Інакше—вибух. Кібальчич пиляє і розповідає, як кидати бомбу, як вона падає. Метал падає на землю: одрізано. Кібальчич виймає

Слав'янське, Артемівської округи. Здали хліб та відпочивають

руку з варстату, показує нею, як летітиме бомба, кладе, бере другу, і нею показує як летітимуть уламки набою, перш ніж покласти руку на варстат. Знову його рука ходить: вперед, назад.

Хитається маятник.

Геся ходить вздовж хати. Що буде вдень? Царя вб'ють. А потім... В скрині дві банки з динамітом. Перед смертю—покласти в банку: Геся не візьмуть живою.

Палац. В покоях спить цар. Біля дверей ходить вартовий. Вперед, назад. Завтра парад. Сьогодні імператор мусить добре спати, щоб завтра не був лютий. Вартовий ходить ледве чутно.

Ходить Геся [по кімнаті. Годинник стукає, йому] акомпанують її кроки.

В двері постукали. Вона кинулася до дверей і відімкнула їх. Біля дверей стояла Перовська.

Софія посмінулася і похитала головою. Геся позабула спитати, хто йде. Перовська пройшла до хати, обережно поклати бомби на стіл і сказала.—

— Зараз прийдуть інші. В нас всього два набої. Більш не встигли.

Постукали. Ввійшли двоє. Гриневицький мовчки сів і запалив цигарку. Ємеянов позирнув у вікно, сказав:—Ідуть.

Геся пропустила до кімнати ще двох. Михайлова вона знала раніше. Другий, незнайомий, позирнув на неї, хутко пройшов до кімнати і оглянув набої.

Тепер мав прийти Желябов. Йому було доручено останній удар кинджалом, як би бомби не виконали свого завдання і він мусив був розкидати атентатів на обрані місця.

Перовська піднялась і сказала:

— Ну, це все.

— Як, а Желябов?—спитав Михайлов.

— Я керуватиму всім. Ми обмежимося самими бомбами. Желябова вчора ввечері заарештовано.

Злякані народовольці застигли. Софія ні на хвилину не зупинилася й одразу перейшла до справи. Очі Гриневицькому блиснули: він теж був спокійний і йому подобалася Софіїна поведінка.

— Желябова не буде. Кинжал діяти не буде. Бомбам треба діяти безпомилково, карету треба підпустити як найближче,—так говорила Софія.

Слав'янське, Артемівської округи. Фугасами рвуть кригу

Рисаков припалював цигарку в Гриневицького, руки йому дріжали, а тому Гриневицький притримав його цигарку своєю рукою.

На сходах почувся кроки. Геся впустила Кібальчича.

— Всі вже тут? Гаразд. Я приніс ще два набой.—Кібальчич обережно поставив набой на стіл.

На 60-й хвилині одинадцятій години з кімнати пішов Ємелянов, за три хвилини Михайлов. Потім вибиг Рисаков: він хотів діяти як найскоріше, очікування його виснажувало.

Гриневицький підвівся сам. Він взяв бомбу, підвів її вгору, потім спустив. Так зробив Желябов, коли йому доручили діяти кинжалом.

Кібальчич пішов разом з Софією.

З вікна Геся побачила їх. Вони йшли мовчки і швидко. Геся дивилася у вікно; притиснулася лобом до спітнілою шкла й мовчала. Так мати очікує сина, що пішов полювати на ведмедя.

III

Вона рахувала: о 12 вибух. О 12 цар проїде на парад, під колесами карети здригнеться земля. Якщо коні і винесуть вперед карету шаленим галопом—спереду на царя чекають чотири бомби.

Геся дивилася на годинника. Маятник відміряв останні хвилини. Він хитався зі сторони в сторону, ходила Софія. До ганку палацу подали карету. Все йшло так, ніби цар і поліція брали участь у замахові. Зараз карета поїде, щоб її пустили в повітря.

Стрілка наблизилася до дванадцятій години. О 12 Геся примружила очі. Але вона не почула нічого, крім гулу в вухах, рівномірного тавання годинника та ударів серця. Маятник хитався і розхищував сумнів у серці Гесі: вперед, назад, вперед рушила карета. Перовська дивилася на неї спокійним поглядом мисливця.

Назад рушила карета. Коні сіли на крупі й хропучи проїхали пів кола. Софія зупинилася. Широко розкрила очі, зробила кілька кроків вперед і потім хутко пішла назустріч товаришам.

Геся дивилася на годинника. Пів на другу. Цар не поїхав? Бомби не зірвались? Софію, всіх заарештовано? Що робити?

Гриневицький ледве усміхнувся Софії й перейшов на Катерининський канал, за ним пішла решта. Кинжал і підкоп поза ланцюгом вдарів. Слава богам, урядовцеві в золотих еполетах ікон.

Маятник хитався рівно і рівномірно. Так хитає головою людина, кажучи: нічого не вийшло. Софія проходила Катерининським каналом.

Зараз мусить проїхати цар. Михайлов притримав — утік. Гриневицький стояв біля паркану цигарку. Він дивився на брук, почувавши, що камінь зараз вкритий кров'ю.

За рогу почувся цокання копит по торцовому каменю. Карета виїхала.

Геся чекала смерті. Маятник розхитав її спокійно, широко розтуленими очима дивилася на вулицю.

Шкло здригнулось, розкрилися двері.

Другий вдар. 2,18. Маятник зупинився. Геся з підвіконня. Маятник пішов далі.

Першу бомбу кинув Рисаков. Він вихопив її з кишені і кинув уперед. Бомба перевернулася у повітрі, вдарилася в коняку, впала на землю. Кінь кинувся вбік.

Крізь вогонь і дим прорисувалися вскинуті копита козак, що падав з облучка.

Цар цілий. Слава богам. Карета нахилилася на ліву сторону, крилися дверці й імператор, хахакаючи від істеричного озирання, вийшов.

УКРАЇНСЬКИЙ СТРУННИЙ КВАРТЕТ ІМЕНІ ЛЕОНТОВИЧА

Солісти квартету: С. Бружаницький, М. Левін, О. Шор, І. Гельфендбейн

Квартет ім. Леонтовича організовано в 1925 р. в Харкові за ініціативою Харківської філії Музичного Т-ва ім. Леонтовича (тепер Всеукраїнське Т-во революційних музик "ВУТОРМ").

До складу квартету увійшли артисти: Сергій Бружаницький — перша скрипка, Михайло Левін — друга скрипка, Овсій Шор-альт та Йосип Гельфендбейн — віолончель.

З самого початку своєї діяльності квартет поставив на меті популяризацію камерних творів сучасних українських композиторів серед широких кол Радянської України.

В репертуарі квартету твори українських композиторів Лятошинського, Козичького, Сениці, Богуславського, Новосадського, Борисова, Костенка, Драненка, Стеблянка, Золотарева та інш.; твори сучасних європейських композиторів: Хіндеміта, Дебюсі, Шимановського, Бела-Барток, Гусенса, Крейсера та інш.; твори сучасних руських композиторів: Глієра, Странинського, Глазунова, Прокоф'єва та інш.

Квартетом дано понад 460 концертів; квартет виїздив у дві концертні подорожі по Україні і з 23 по 30 березня ц.р. квартет дав у Москві 7 концертів сучасної української музики. Концерти квартету ім. Леонтовича в Москві пройшли з великим успіхом і ознайомили слухачів з українською музичною культурою.

Відомий український композитор П. Сениця, що постійно мешкає в Москві, в листі до квартету ім. Леонтовича зазначає: „Стильного програму українського концерту в Москві якимось не доводиться бачити. З цього боку концерт в залі ім. Моцарта Українського Державного Квартету ім. Леонтовича зробив прекрасне враження. Як художня одиниця квартет добре дисциплінований, має не аби яку техніку, вміє відчутти й викласти зміст і настрої твору. Помітна велика робота й серйозне відношення квартету до його завдань виконавця української музики“.

Квартет постійно працює на Харківській радіостанції Наркомосу та обслуговує концерти Укрфілу по робітничих клубах та підприємствах.

Рисаков
за спиною
руки.

Імператор
йшов до
— Я
ва богам!

— Че
богам?! —
блиснула очі.

Ландюк
ців наблизив
невицький

реду, ішов
пролихували
натов, що

Ловачев
ричний
офіцер з
ми подорож

з візника,
вав царя

щане і
пихували

людей, гов
лосно, щоб
Рисакова

восьме
Гриневицький

наблизив
Три кроки

дві лінії
Цар позв

Гриневицький

наблизив
голову і й

ширилися
цький під

вгору, вав
вниз—мі

царем. На
взлетіли
сніг, шма

Цар лежав
Біласкучий

царя пере
скрипавле

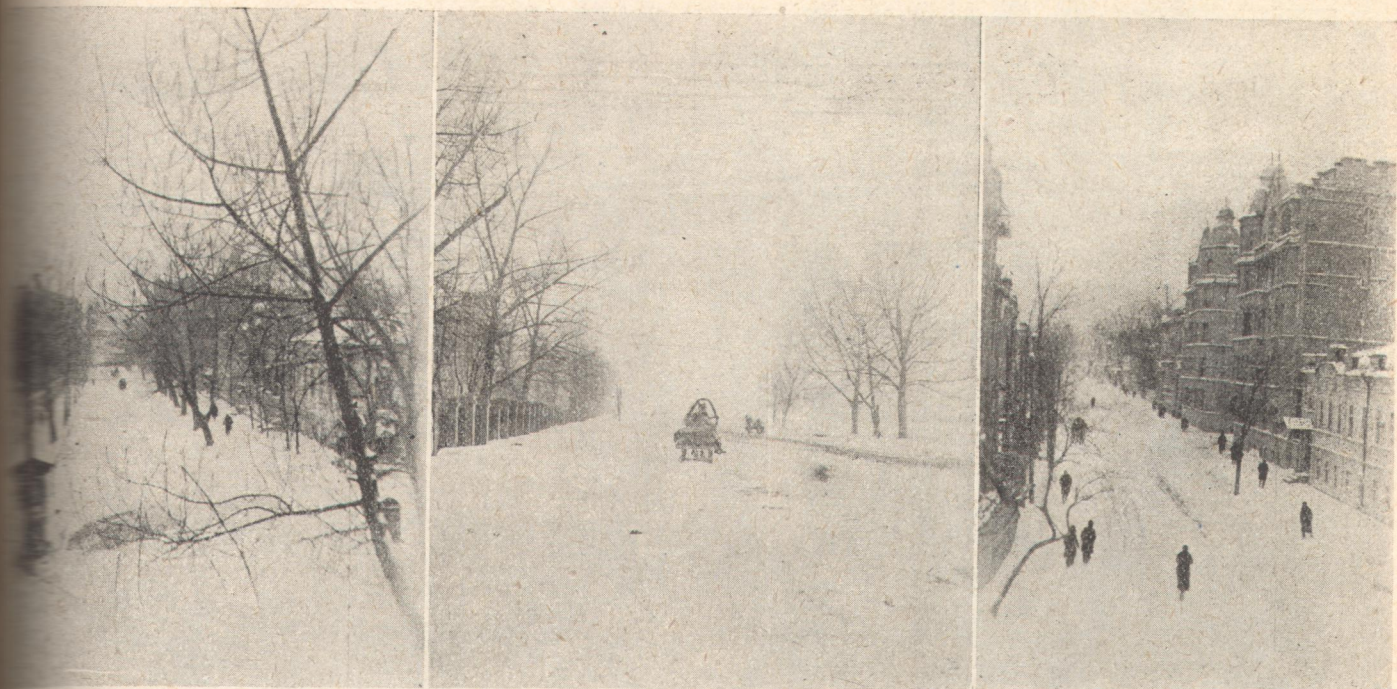
ги лежав
вавленому

розвороч
на розвор

снігови.
Ємелян
для треть
Побачив

ператор г
пів. Грине
врятувати
можливо. Н

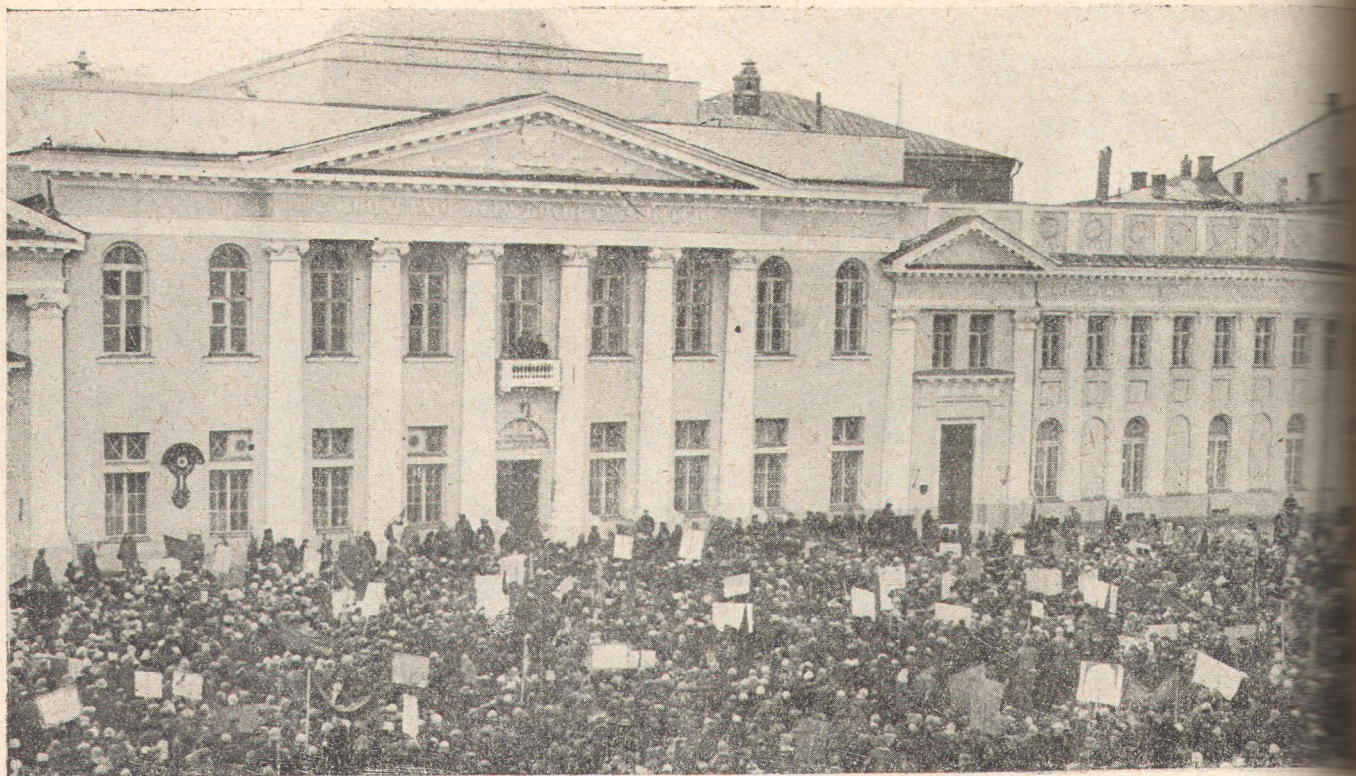
галися л
лянов дов
лити тіло
на сани—
ведь кид
вальні
звіря.

ДІД МОРІЗ

Харківські вулиці!
 стремить трамвай,
 а то—
 Збоку перекуляться
 злякане авто.
 Збоку перекуляться
 тай біжить
 оп'ять:
 Харківські вулиці
 вулиці—
 на ять!
 Поспішаю дуже.
 Дідуган морізі
 Рве мене за уші,
 смикає за ніс...
 Слухайте, діточку,
 що за гра?
 Бийте в іншу
 точку,
 раз вам тра!
 А мене
 не руште.
 Не до вас!
 На ячейку мушу
 саме час.
 Вже за кілька кроків
 двері ДЕВБУ—
 Голосок нівроку
 чую
 коло вух:
 — Первомайський!
 Драстуйте!
 Ще живий?
 — Перехожу в партію...Ну,
 а ви?
 — Нащо ж так
 гостро?
 А здоровля
 як?
 Очі ваші—
 постріли...
 Виглядом—
 чудаки!
 — Киньте,
 киньте, друже!
 Бачите—
 морізі
 Рве мене за вуші.
 смикає за ніс.
 Я на ячейку...
 Може вдох?
 Та про те—
 чий ви?
 Хто ваш бог?
 — Я не маю бога...

Льоню,
 ви чудаки!
 Загубив...
 Другого
 Не знайду ніяк.
 З комсомолом
 кришка,
 бум.
 Комсомолец Мишка
 був та загуб.
 От
 гуляю франтиком
 довгий час.
 Бантики,
 рантики
 для дівчат...
 — Ну й гуляйте, друже,
 Бачите—
 морізі
 Рве мене за уші,
 смикає за ніс.
 Слухайте,
 діточку,
 що за гра?!
 Бийте в іншу точку,
 раз вам тра!
 Мишку
 В нього
 банти,
 рантики—
 все не влад,
 А у мене план —
 такий—
 і доклад.
 Може вам вже кришка?
 Може буде сніг?
 Прощавайте, Мишко,
 я побіг...
 В мене ячейка
 та не з вами вдох!
 Знаю я
 чий ви,
 вулиця
 ваш бог!
 Харківські вулиці. Мчить трамвай,
 а то—
 Збоку перекуляться
 злякане авто,
 Збоку перекуляться
 тай біжить оп'ять.
 Харківські вулиці,
 вулиці—
 На ять!
 А. Первомайський

День птаха в Харкові. Демонстрація учнів біля будинку ВУЦВК'у

НАЗУСТРІЧ ГОСТЯМ

Мірко Надвістрянний

Зпід сніжної ковдри показуються зелено-жовті плями придушеної тягарем снігу слабосилої ще озимини, прилетіли перші крилаті гості — жайворонки.

Весна.

Повідомлення Наді Погорілової

Надя тільки про те й думає, щоб скоріше вже прийшов квітень, а разом з ним і велике свято для школярів — пташине свято. Вона вже попросила старшого брата змайструвати їй маленьку хатку для пташок.

Коли настане пташиний день, вона разом з іншими школярами піде до міського парку і повісить цю хатку на високому дереві. Все літо Надя приходитиме сюди і придивлятиметься, чи добре живеться пташці в її хатці.

Про свої наміри Надя повідомляє тих некультурних хлопців-розбишак, що готують уже рогатки для птахів.

— Не стіляйте птахів з рагаток!

Сюди навіть кіт не залізе

Заклик „Тварини“

— В день пташиного свято організоване радянське товариство повинно продемонструвати свою культурність та прагнення стати на чолі руху птахів — найкращим зів людини та його інтересів у справі підвищення врожайності, — так закликає нас Т-во охорони тварин та рослин (ТВАР).

І молодих і старих закликає Т-во до культурного поводження з мешканцями наших обскубаних скверів та парків.

Чи не дивно? Замість того, щоб до дорослих людей звертатися, було б звертатися спеціальним закликом культурно поводитися з жайворонкою пташиною. На жаль, це потрібні такі заклики.

Найбільш потрібні заклики на селі та в заповідниках. Весною хлопці, а навіть доросле населення так само жарту, вибирають жайворонку пташиних гнізд, щоб погратися або влучити в голову...

Біля міського парку

Настало свято

По школах кипить робота. Школярі виготовляють хатки для пташок, гасла. По копійці приносять з дому на будівельний матеріал. „Будівельний сезон“ там почався вчасно і з певним виробничим планом. Ось у кого можуть повчитися наші будівельні трести!..

З неділі 31-го березня на понеділок 1-го квітня не спала дівора.

* * *

Хоча збір по школах було призначено на 8-у год., але вже о 7-й год. школярі були там в повному складі.

Хто зі шпаківницею—похвалитися своїми теслярськими здібностями, а хто просто позаздрити, як іншим товаришам везе...

Перед усьому ведуть піонери. Їхніми заходами по всіх школах утворено осередки охорони тварин і рослин, вони перші відгукуються на всі культурні заклики.

Організовано, неначе червоноармійці, з прапорами та гаслами розбрелись по пустельних ще садах та парках.

Тисячі дітей розсипалися по садах та ще більше тисяч маленьких хаток залишилося після них на деревах.

Пташки можуть бути спокійні—вони матимуть цього року культурну житлову площу та належну охорону.

А що ви робите, дорослі громадяни?

фото „Ратану“

Природознавці—орнітологи твердять, що крилате покоління в нас на Україні поступово зменшується своєю кількістю. Це особливо помітно по містах останніми роками, коли з'явилося багато дрібнокаліберних рушниць. Несприятлива весна торік багато знищала водяної дичини, а до цього ще приклали свою руку мисливці—браконьєри.

Навіть табуни дрохв, що заховалися на зиму до державного заповідни-

В парку учні харківських шкіл приладжують до дерев шпаківниці

ка „Асканія Нова“ не змогли уникнути варварських вчинків оцих браконьєрів.

... Цілими возами вивозив де-хто із заповідника біту птицю—дрохву.

Це так роблять уже вусаті й бородаті громадяне... Варварські звички!

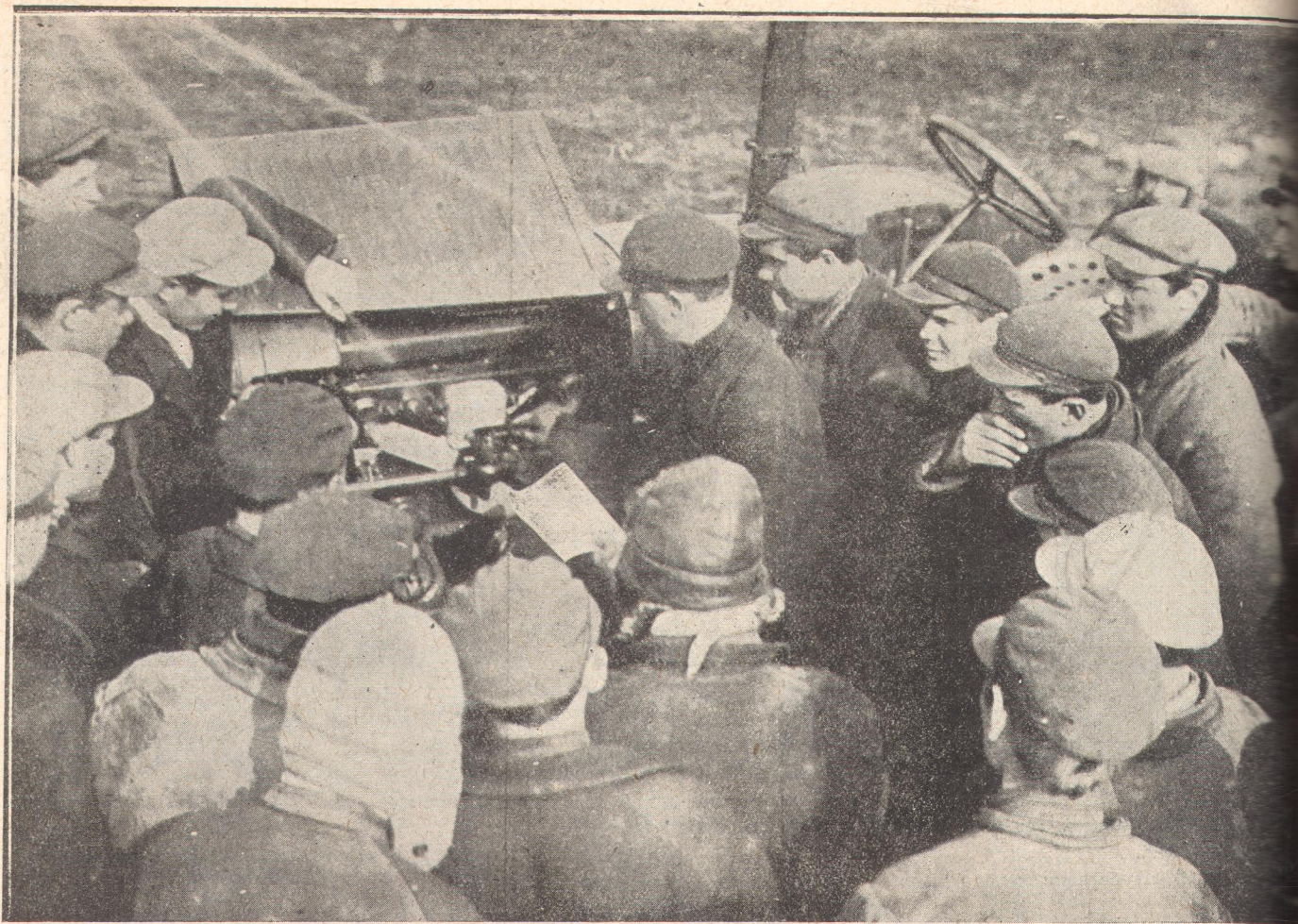
Пташине свято повинно бути отже не тільки закликком до дітей, але й до дорослого населення, закликком охороняти корисних для сільського господарства птахів.

Відозва маленької Наді найбільше стосується цих громадян.

Чи почервоніють вони від цього чи ні,—невідомо. Відомо тільки те, що тисячі радянських маленьких Надь роблять велике культурне діло на фронті соціалістичного будівництва.

„Будівельний сезон“ 23-ої трудшколи в Харкові. Учні готують шпаківниці

Тракторна школа в селі Широкому (на Одещині). Учні школи вивчають деталі трактора „Інтернаціонал“

МИ ПРИМУСИМО ЗЕМЛЮ ДАВАТИ ЗБІЛЬШЕНІ ВРОЖАЇ

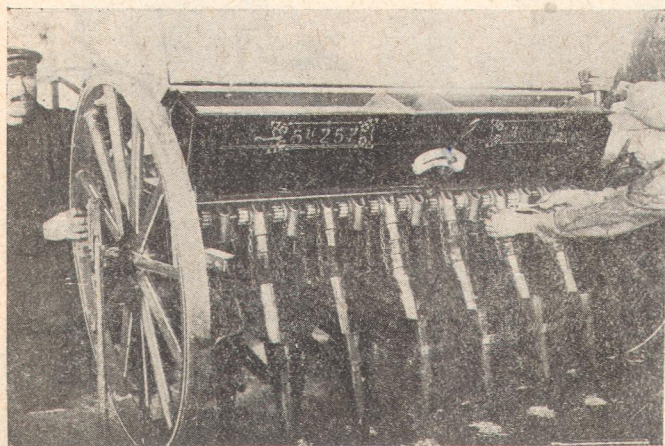
Г. Петрович

ПО ВСІЙ Радянській Україні йде напружена, гарячкова, вселенська робота по підготовці до весняної сівби.

Бо ж ця весна—не звичайна! Бо ж цією весною селянство, під керівництвом науково-агрономічних сил, при активній підтримці робітничих мас, при дружній громадській допомозі всієї радянської суспільності починає вперше реконструювати сільське господарство за новим 5-ти річним планом.

— Підвищити врожайність на 35%!

фото А. Борисова

Готують сіялу

— Повести рішучу боротьбу з відсталими, прадідівськими способами господарювання!

— Припинити дряпанню землі сохою й перестати засмічувати ниви засміченим, зараженим головною зерном!

— Не виснажувати без кінця неугнову землю, не чувати поля бурянами, не сушити й не знецінювати толоками!

Десятки проведених окружних з'їзтів, сотні районних ференцій, тисячі селянських виробничих нарад по підвищенню врожайності голосом мільонів нашого селянства сказали:

— Завдання Радянського уряду й комуністичної партії підвищити врожайність—є нашим завданням, цілком реальним і можливим, і ми його виконаємо!

Глитаїня сичала по закутках:

— „Почекайте, дадуть вам плугів та тракторів. Прогумуйте ваші нивки незасіяні, коли не здасте нам з половини одробіток... Останньої скотинки без толоки позбудеться... Кінцями до панщини доведуть“!..

Проте Уряд УСРР накреслив дати бідності і середності а в першу чергу їх колективним об'єднанням, на пільгових умовах, на кредити й довготермінові виплати:

— плугів нових—83.200 шт. і вже на 10/III ц. р. завдання на місяць та розподіляється через с.-г. товариства 53.974 або 64,9% плану;

— борін 55.3000 шт.—і вже розподілено 49.974 шт.;

— букерів—6.050 шт., розподілено 4941;

— різних знарядь для культивуації землі 19.200 шт.

А далі гордовито, переможно стрункими колонами промаршували на села:

„Інтернаціонали“ та „Ойль-Пуйлі“ американські—960

— „Червоні путилівці“—65 шт., та ще незабаром налічили 30 шт. і 50 тракторів з Німеччини!

А стара тракторна гвардія теж приготувалася до весняного бою. На тракторних базах вже відремонтовано й забезпечено запасними частинами 2.602 трактори, що складає 64,5% плану. Щоб забезпечити безперерйну роботу тракторів, за кордоном куплено достатню кількість запасних частин і вже одержано їх на 545,5 тис. крб. Спішно виробляють запасні частини і на наших заводах.

А для біжучого ремонту с.-г. машин обладнано й устатковано спеціальні майстерні в 24 округах і в 21 районі та пристосовано для цієї ж мети 3428 приватних кузень.

І металу для ремонту відправлено на села 14.812 тон, майже на 2 міл. крб.

Вся робоча сила і всі технічні засоби майстерень, радгоспів, колгоспів, і профшкіл змобілізовані для ремонту с.-г. машин і знаряддя.

— Засіяти ниви очищеним, протруєним зерном, рядовими сіялками!—сказали селянські виробничі наради.

І держава відпускає селянству 11.700 сіялок, з них 85% вже відправлено на села.

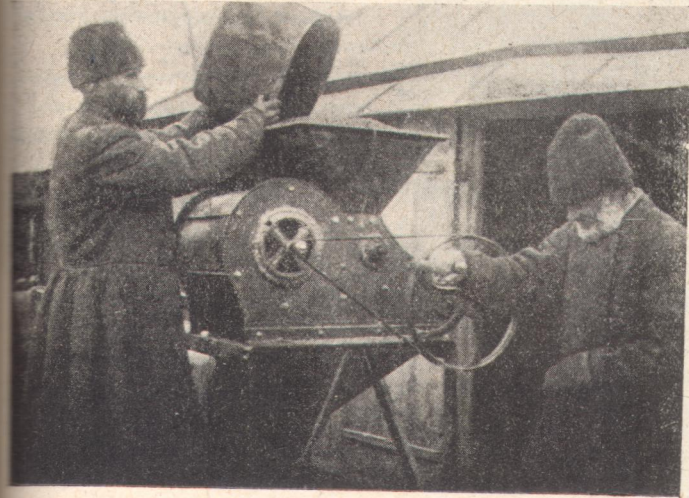
А розлютована глитаїня злісно нашіптує бідності:

— „Прочищають, щоб хлібні залишки виявити, а потім ревізувати зерно. Записуйте на пункті, краще заплатити за збиток, а зерна не везіть“.

— „Протруєне зерно не зійде зовсім... Хочуть голодом заморити людей.—сичать глитаї.—Бога не гнівять... Коли на цього не надієтесь, то й протруєне вигорить“.

А на знищення цих глитаївських шептів Робітниче Селянський Уряд шле на села:

фото А. Гершковича

С. Ков'яги. Очищають зерно

— 1.700 нових трієрів для очистки зерна, до 1.152 старих зерноочистних пунктів добавили ще 581 і повнотою навантажено всього лише 10.395 тис. пудів насіння, або 34,6%.

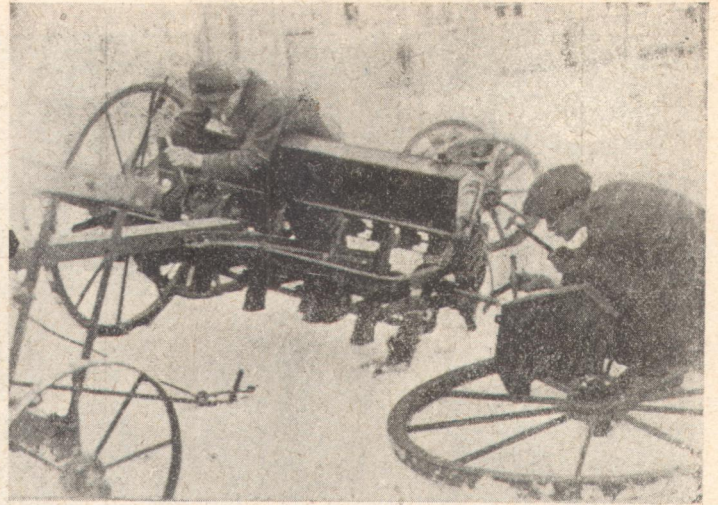
Для протруєння зерно готовлено 127 тон формаліну і 265 тон мідяного купервасу. Протруєні пункти вже працюють.

— До 2.611 старих прокатних пунктів організовано ще 927 нових і повнотою забезпечено їх всіми потрібними машинами. Треба лише використати ці машини на 100%, а цього, на жаль, ще нема, бо машини на прокатних пунктах далеко ще не використовуються так, як слід. Вкладено в них понад 8 міл. крб. народніх грошей.

Тракторні колони вже працюють до роботи.

Виїжджаючи в поле на озброєння підвищеного врожаю, селянство буде озброєно добрим надійним знаряддям.

Величезну допомогу селу несуть робітничі бригади, осо-

Робітники заводу „Серп і молот“ ремонтують с.-госп. машини на селі

бливо комсомольська молодь, що сотнями виїжджають на села, організують ремонтні майстерні, провадять організацію нових колективів, дають селянам поради, роз'яснення, зміцнюють братерські звязки міста з селом. Особливо вирізняються тут, розуміється, промислові округи—Луганська, Артемівська, Дніпропетровська, Кременчуцька, Криворізька, Київська та інш.

Ось на одній Луганщині робітництво виділило на села 82 бригади, організувало 24 майстерні, відремонтувало до тисячі с.-г. машин і знаряддя.

В цій же окрузі проведено 80 райнарад і 1.325 сільських виробничих нарад. Агромінімум прийняла 541 земгорада.

Очистили зерна 641 тис. пудів, протруїли 47 тис. пуд., законтрактували 34 тис. дес.

Колективний сектор поповнив організацію 5 нових артілей, 5 нових маштовариств, 43 СОЗ'ів і організували 470 супряг. І це не в суто хліборобській окрузі, а в переважно промисловій Луганщині.

Надзвичайно широкого розмаху набрала організація різних колективних об'єднань. Сотнями, тисячами ростуть нові артілі, машинні гуртки, супряжні групи.

І даремне сичать в безсилій злості глитаї, залякуючи бідноту: „Наремонтує, намагає вам пролетарія! Тільки напорять та потім, в осени хліб за ремонти тягнутимуть“.

Пролетарські бригади вщент розбили ці сумнівні й залякування. Наслідки роботи бригад на селі дають прекрасний політичний ефект і ще кріпніше, ще міцніше з'єднують робітника й селянина.

— Десятиміліонна насіннова державна допомога, 58 міл. крб. сільсько-господарського кредиту на придбання інвентаря, на угноєння та різні пільги й допомоги колективним об'єднанням остаточно визволять бідноту з глитаївського визиску. Контрактація найсильніше впливає на реорганізацію с.-господарства на соціалістичних основах. Вона допомагає пролетарській державі планово виконувати всі свої найскладніші завдання.

фото А. Гершковича

— 33 міл. крб. на аванси по контрактації!

Правда, підготовка до контрактації в цім році переведена не зовсім добре і на 10/III зернових, бобових та олійних культур законтрактовано лише 34% плану, а техкультур всього 38,9% і зовсім мало законтрактовано картоплі—21,8%. Трохи краще стоїть справа з контрактацією буряка, що його законтрактовано 76,6% Тут, допомагає значна кількість мінугноєн, що їх дає плантаторам буряку держава. Вже відвантажено й розподілено 33,585 тон суперфосфату (47%).

При напруженій загально громадській увазі до засівкампанії ми примусимо землю давати збільшені врожаї.

С. Ков'яги. Вільний час в 2-й школі

ЧАПАЇВЦІ В СТОЛИЦІ У.С.Р.Р.

Делегати славетної Чапаївської дивізії завітали до Харкова. Завітали не випадково, не аби як, а з певною й важливою метою.

На сотенних зборах чапаївці дали обраним делегатам наказ ознайомитися з усіма галузями розвитку столиці.

40 представників Чапаївської дивізії прибули до Харкова й уважно приглядаються не тільки до значних помітних явищ у нашому житті, а майже й до дрібниць.

Звідси вони повезуть відомості до своїх товаришів. Бойці—чапаївці мусять знати, як провадиться спеціалістичне будівництво, їм треба знати не тільки про наші досягнення, а й про хиби.

Бо ж непохитним захисником пролетарської держави зовсім байдуже, в якому стані перебуває країна.

Чапаївців вже гостинно приймали робітники заводів: „Серп і Молот“, ХПЗ.

Чапаївці вже були в Наркомзему, в ЦК КП(б)У, в Реввійськраді, а також у Григорія Івановича.

Т. Петровський, прийнявши делегатів у Червоній залі ВУЦВК, докладно відповів чапаївцям на їх запитання:

- про міжнародне становище;
- про чистку радянського апарату;
- про бюрократизм;
- про зріст свідомости трудящих;
- про електрифікацію нашої країни.

Згадав Григорій Іванович і останнє досягнення: будівлю Південно-Бузької станції, що її цим днями урочисто відкрито в м. Пешотравенському.

І багато ще питань торкнувся Всеукраїнський староста в розмові з чапаївцями, які щиро дякували Григорію Івановичу за товариський прийом та цінні пояснення.

Приїзд чапаївців до столиці УСРР має велике значіння. Червоноармійці понесуть відомості про наше будівництво не тільки до своїх товаришів у війська, а й на село. Повернувшись до дому червоноармійці мають відіграти велику культурну роль, як організатори нового життя.

ПІВДЕННО-БУЗЬКА ГІДРОСТАНЦІЯ

Серед берегів широких, пологих повільно, спокійно тік собі Буг. Перегород мало, гребельки незначні, біля них млини, млиночки, сили на них небагато треба. Правда єсть і пороги якісь нижче Мігеї. Буг тут шумить, клекоче, біситься, але далі біжить серед осокорів, верболозів, ланів широких то що.

1925 р. сюди прийшли делегати VII з'їзду Рад, з червоними прапорами, молотками і кирками...

Голова тодішній ОВК т. Кириченко поклав першого каменя і пішла робота.

Люди снували, бігали, били молотками, стукотіли кирками.

На березі Буга проти с. Богопілля виріс будинок Південно-Бузької гідроелектростанції, а на тім боці шлюзи.

Кінчили роботу. Шлюзи закрили. Вода накидається на греблю... але не сила... блаженко перевалюється, перебивається. А внизу клекочить, рве, пінить, кидає бризками.

Сердиться стихія, що віковично була собі вільною, ніхто не смів її був зупинити.

31 березня ц. р. відбулось урочисте відкриття гідроелектростанції.

Всі робітники Першотравенська і селяни близьких сел прийшли на це свято. Майданчик перед Гідроелектростанцією вкрився натовпом.

Над будинком підіймається червоний прапор. Йому салютують гарматні постріли. Голова ОВК т. Богатирьов промовляє: — Станція присвячується ім. Григорія Івановича Петровського, стійкого борця революції.

Сьомий з'їзд Рад урочисто заклав це велике діло, а дев'ятий з'їзд пускає в хід.

Виступає представник уряду, т. Свистун—секретар ОПК, т. Шафаренко, робітники, селяни.

Машини станції високі, чорні, оплутані червоними стрічками, готові до пуску.

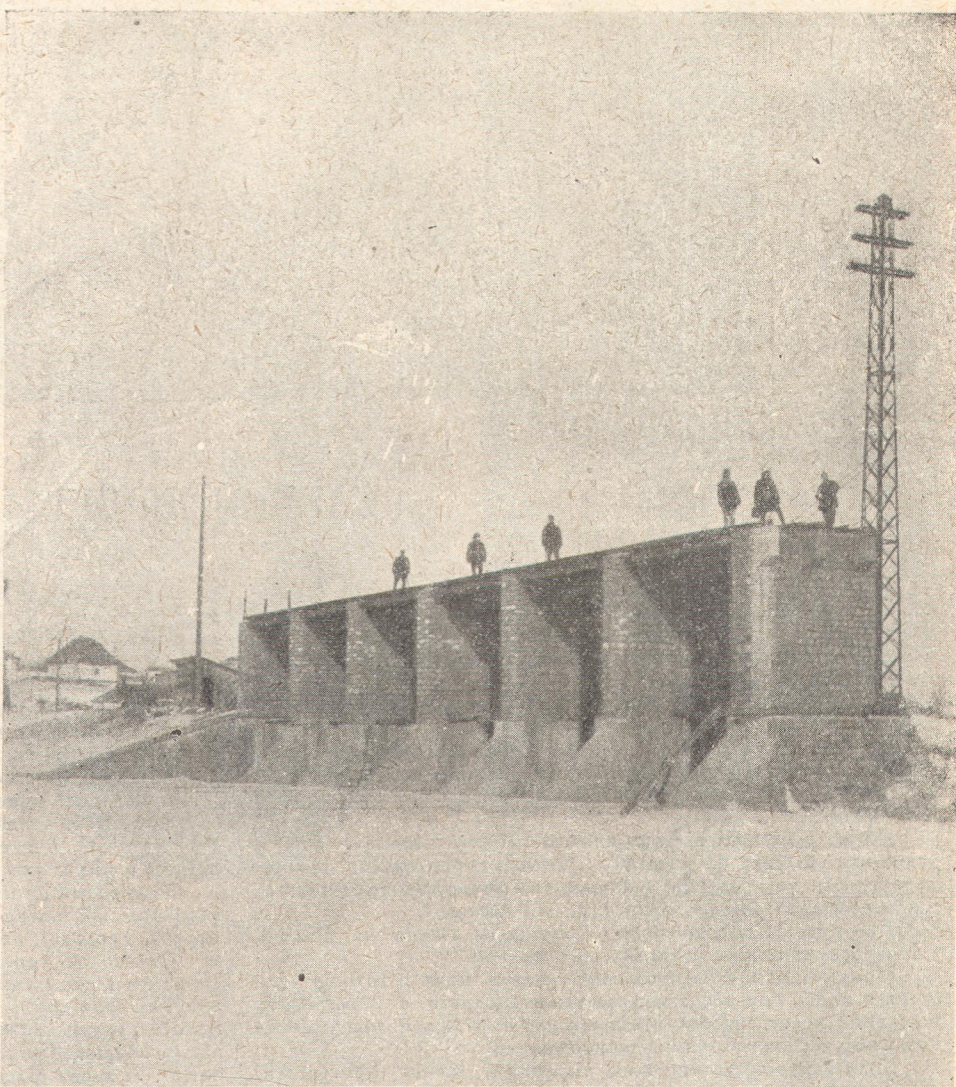
По порученню уряду станцію пускає т. Свистун. Рівно о пів на другу стрічку червону перетяли.

Перші рухи машини якісь несміливі—ніякові. Закрутились колеса, раз, другий, спочатку поволі, а потім дужче. Тихо в помешканні. Тільки чути як машини бренять.

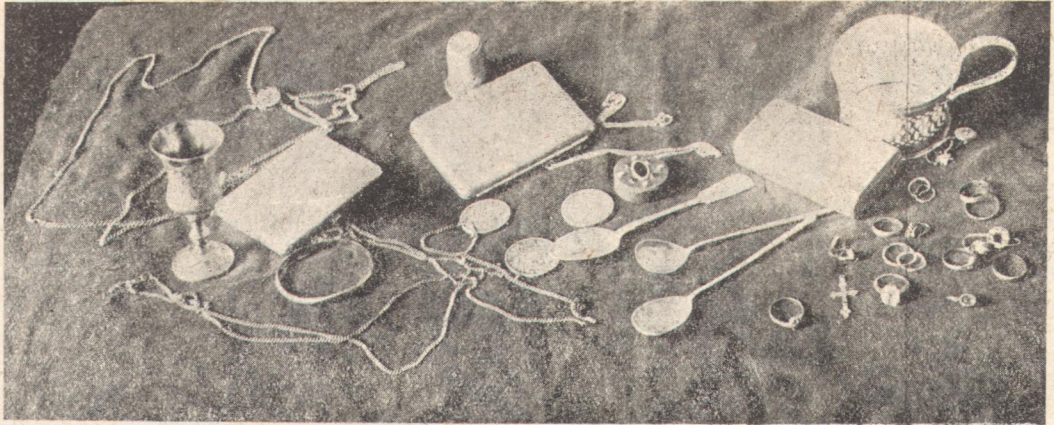
Блиснув світ. Передаєсь по дротах, по всьому місту, освітив будинки, сільські халупи.

Станцію пущено.

Карабін

Гідроелектростанція ім. Г. І. Петровського в м. Першотравенську. Шлюзи на правому березі р. Буга. Внизу мітинг робітників під час святкування відкриття гідроелектростанції

ВЕЛИКИЙ ПОЧИН

ХРЕСТИКА цього надів дівчинці на ший при хрещенні батько. Золотий, покритий нижньою блакитною емаллю, коштував він мало не півмісячної праці робітникові—будівнику, але один раз народжується в родині перша дитина і нічого не було шкода для великої цієї події.

Стара бабуся, вкладаючи дівчинку спати, примушувала цілувати хрестика, шепотіла при цій урочисті якісь слова, що їх дівчинка не розуміла, але, по-малп'ячому наслідуючи, так само молитовно стискала губи. Потім, коли підросла дівчинка, вона, як і бабуся, вірила в чудесну і всепереможну силу хреста цього й молитви.

Потім, у безжалісні роки світової війни, виряжала донька будівника чоловіка на по зиції, і устами, скривленими від горя, доторкалася до хрестика і вірила, твердо вірила, що скінчиться скоро проклята війна, що повернеться чоловік.

Але чоловік не повернувся, залишився далеко на півночі, у Мазурських озерах вкупі із своїм полком.

Минули роки, лихі й голодні, і все ж, коли в хаті не було шматка хліба, боялася жінка не тільки продати, а й заставити натільний хрест, що блакитнів нижньою емаллю: а може допоможе він у гіршому житті удовиному...

Коли закурили заводи після руйнації, Марія Тимофіївна, немолода вже жінка, вступила на фабрику. Робітниче оточення, клуб, куди почала заходити вона після роботи, лекції, нове бурхливе життя навколо — робили своє діло, розбили стару сліпу віру в бога, запалили іншу віру—в людину. Як спогад про дитинство, по старому висів на ший емальований хрестик, що втратив уже силу і так висів би він до самої смерті Марії Тимофіївни, коли б не червоноармійка з її пропозицією на делегатському жіночому зібранні.

Але про це потім. А зараз ще кілька слів про дрібнички, що в них живе гірке і терпке вино спогадів.

Маленька обручка, що стерлася від часу, пам'ятає ще урочисте „Ісая, лікуй“ в напівпорожній церкві на заводській околиці, веселих бояр з паперовими хризантемами в петельках святкових піджаків, два екіпажі коло входу до церкви.

Чоловік, буйний і веселий паровозник, що дивувався околицю голосистою своєю гармонією, давно обернувся на статечного бригадира, кого поважав адміністрація і шанують фабзайчата. Молода червонощочка дівчина, що з тремтінням надівала тоді в церкві обручку на палець, виростила за цей час дівчинку — фабзайча і двох синів — комсомольців, і іноді, коли накоять лиха вони, або в чоловіка які небудь неприємності

на заводі, або сварка виходить через нову сукню для золота обручка зветься важким залізним ланцюгом, ніяк не скинеш. Та й справді, обручки майже не можна вилучити з пальця, закрубілого від роботи.

Іноді, коли буває особлива потреба в грошах, жінка дивиться на обручку, думає, чи не розлучитися з нею. Сміття життя міцне і без цього „священного“ символу замінити гади про молодість, що промайнула? Їх і без обручки донька так само сміється, як і вона років двадцять п'ять і в синах іноді можна вловити свої риси.

Але все ж у найтяжчі хвилини не наважувалася вона дати обручку, боялася суевірно, що зміниться на гірше, небудь в цій міцно й надовго налагодженім житті.

А червоноармійка переконала. Але до випадка з червоноармійкою ще кілька слів про речі, що таять спогади, отрута, і солодкі, як аромат черемхи.

Ось золоті сережки з маленькими алмазами. Як дивилися вони з синього оксамитового футляра у вітражну зину, скільки труда стало зібрати кілька десятків карбонів, щоб їх купити. Як боліли вуха, коли проколював їх лікар, обурюючись проти „варварського звичаю, гідного тотів“. А зараз цілковита байдужість до цих оздоб, ромно, що колись подобалися вони. На лекції розмови бушменки протикають носа і оздоблюють його цвяхами. Розповіді і проводив паралелі між ними і нашими діями, намисто, сережками і... носі. І тому так вподобалася їй позиція колишньої червоноармійки, адати непотрібні дрібнички.

А трапилося це на делегатському зібранні жінок-робітниць підприємств і жінок робітниць Червонозаводського району. Повстало питання про дитячий ровчу кампанію. Потрібні ще майданчики, а коштів немає.

І тоді вийшла на трибуну лишня червоноармійка, а заручившись службовця, Василевська, клавши на стіл срібну цигаретку, всю дідівську спадщину, сказала: „давайте, жінки, віддамо всі кальця наші. У кожній з нас це барахло — спогад про заручення, весілля. У нас фонд і багато, не багато, а два садки створимо“.

І жінки заплескали, і на столі президії виросли речей.

Кожна річ таять чудові спогади, невинувдані надії, кі, як пережита рідина.

Але на цих речах пильно зберігають продажу в Жінвідділі, ші сліди: великого ну, зрушення в коли хрестик і обручки стали такими ж ними, як ікона в церкві.

Овчарка — санітар

Овчарка „Марс“. Працює 10 мі-
в упряжі аптеки Червоного Хреста
до спеціальних військових ро-
т. „Марс“ стоїть дресувальник
тов. Є. П. Осман

За краду роботу

Кремінчуцька округова міліція одержала
приза ім. Н.К.В.С. УСРР за
організацію своєї роботи та ліпшу
роботу на Всеукраїнському змаганні
На нашому фоті статуетка—пер-
шодержка, що його одержала Кремінчуцька
міліція

фото Порицького

Батрачка—голова товариства

Дочка батрака—забитого партизана Катря Якубовська власними зусиллями перемогла перешкоди на шляху до самоосвіти. Батрачкою пішла до лікнепу. вивчила грамоту, почала брати участь у жіночому русі. Брала участь у союзній роботі, в організаціях комнезамів. В 1928 р. увійшла до комсомолу. Зараз Катрю Якубовську обрано головою правління Михайло-Володимирського споживчого т-ва Бланецького району, на Миколаївщині.

Катря Якубовська

Історичний пам'ятник

Старі ворота костьола в м. Кам'янець-Подільському. Костьол збудовано понад 250 років тому

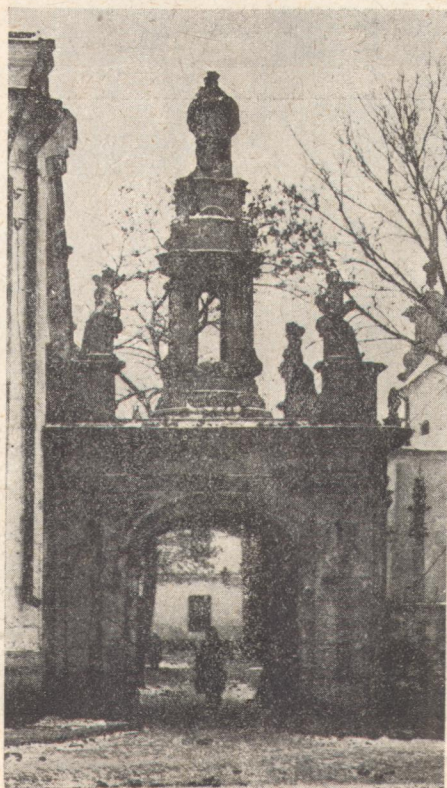

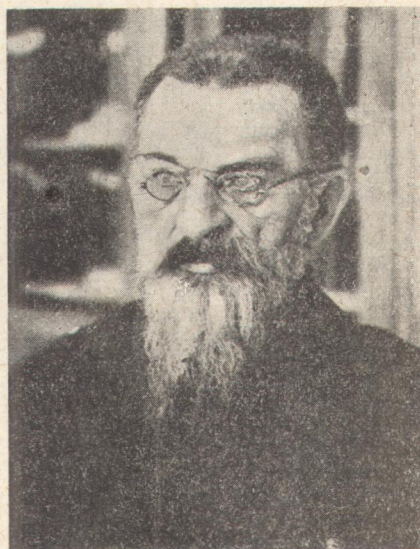
фото „Ратан“

Володимир Дуров

В Харківському державному циркові зараз провадяться гастролі молодого дресувальника тварин Володимира Дурова; не поглядаючи на те, що Володимир Дуров працює з тваринами не дуже довгий час, демонстрація здібностей його виховальників має значний ефект і зацікавлює широкі кола глядача. Звірі, що дісталися Володимирові Дурову від передчасно загинувшого весесвітньо відомого Анатолія Дурова, користуються великим успіхом

Академік П. А. Тутковський

До 70-річчя з дня народження і 50-річчя наукової діяльності. Акад. П. А. Тутковський зараз є головою Укргеолкома, а також—головою комісії по вивченню природних багатств України при ВУАН

КАРТ 3 ОЗЕРА ЮР-ДУР

Петро Жаткія

КОНІ по живіт застрягли в болоті, підвода вринала немов човен у бурю. Ми приходили у відчай. Нашим кіннозйомочним апаратам загрозувала явна небезпека.

Кирибелякський ліс, що крізь нього ми пробіралися—один з найбільших лісових масивів Марійського краю. Він нагадував нам ліси з „Нібелунгів“. Він був суровий, непроходимий і вабив уперед. Там, за листвяною стіною, на постелі з моху лежало, прикрившись кошлатими соснами, глухе, дике озеро Юр-Дур. На лісних берегах його розкинулись маленькі села лугових марі,—„Кожла-Мар“, „Ялинкові Марі“—так звать їх гірські марі, „Курук Марі“—люди, зовсім не зачеплені культурою, культура йшла сюди в глиб країни від вузької залізничної смуги Казань—Краснококшайск. Там на озері живуть несполохані ні гудками паротятів, ні занесеним сюди під захистом зброї в часи царату хрестом, сиві легенди і старі звичаї. Вони розповідають про мстивих духів померлих „арипташах“, „кириметах“ і „водимах“, про єдиного бога—єдине небо Юмо. Тут, на лісних берегах, майже в кожному селі можна зустріти представників великого Юмо на землі—якого небудь жерця, підсліпуватого, присадкуватого немов в лісна корчага „картом“.

Яку плутанину створила тут історія! Вона перетовкла в темній голові забитого злидними марі віру в душі померлих з пророкуваннями ісламу, що з'явився пізніше, вона примусила марі передолягти своїх лісових богів в одяганів завойовників і пізніше привела сюди багаточисленну компанію християнських святих, що їх марі одразу вшанували своїми кереметськими обрядами.

І стали золоті дошки Миколаїв угодників і Параскев П'ятниць жити в прокурених димом хатинках марі поруч з пучками галузок, що правили за охоронців очагу „куда-водіша“, і стали православні попи сперечатися з лісовими жерцями—„картами“, не стільки за догми, скільки за десятки яєць, що приносили їх прочаки за треби.

Липнєве сонце не просушило кирибелякської дороги. Ми зупинилися неподалеку озера, загубивши надію пробратися вглиб ліса. Як бути?

Ми мали знімати картину „Марі Кужер“, картину про будівництво колгоспів. Ми бачили вже промисли, сплав лісу, смолокуріння, викорчування, навіть спіймали на півку трактори й молотарки, які не змогли у колгоспі. Нове життя було закріплено. Проте зазнати все це було не важко. Далеко важче було знайти старовину, яка заховалася

далеко в нетри, і чорну марійську минулину, яка втіла в гудків паротятів і звуків Інтернаціоналу. В першу чергу треба було знайти людину, що звязала б нас з минулим, відшукати якого небудь карта. І ми знайшли його в одному селі на озері Юр-Дур. Це був нічим не відмітний мужичок з маленькою борідкою, з вузькими, схожими на вуглики оченятами, присадкуватий та коштрубатий. Нам довелося довго умовляти його допомогти нам. Ні красномовність переказаних обіцянок грошової нагороди—ніщо не впливало. Карт рішуче відмовлявся допомогти нам у нашій справі, він крутив головою, блимав оченятами і був до безкраю упертий. Зломити карта допоміг... „Моссельпром“, вірніше какао фабрики Моссельпрому. Треба було бачити, як поволі, з кожним ковтком какао змінювалося його обличчя, як безслідно танула впертість представника великого Юмо.

„Карт“ погодився на наші пропозиції, запитавши на початку: „А поїти цим мене будете?“ Жрець очевидно, кінець кінца погодився б без какао. Над лісами пролітав липень. Вже сохло і жовтіло листя. До збору хліба залишалось кілька тижнів. Зараз карт був поки що без роботи. Він давно пройшло весняне свято „Ага-Пайрем“ і карт проїв уже все, що заробив на ньому. У карта ж були жінка, діти і його злиденне господарство не могло вистаєти прогосудувати. До веселого і ситого „Сюрема“ ще далеко. Ну як же погодитися на пропозиції якихось чужинців, що приїхали невідомо звідки і поштують до того ж таким солодким напоєм?

Все село „Шигаг-Сала“ захвилювалося і переполохалося. Чи ж бачили коли таке? Зараз липень, а ці чужинці умовляють святкувати весняне свято „Ага-Пайрем“, обіцяють гроші, видають чоловікам сорочки, а бабам „шмакші“, схожі на гніздечка головні вбрання. „Шигаг-Сала“ не справляло цього свято вже понад 20 років. „Шигаг-Сала“ не хочуть бути схожим на Веняполь, або Кучкинер—в ці села з озера Юр-Дур. Навіщо чужинцям свято?

Але що дивніше все, карт з озера Юр-Дур, що приїхав з незнайомцями, бігав з хати до хати, трясє борідкою, умовляє і вимагає влаштувати свято.

Кілька днів село встало, поки не погодилося на уговорі жерця. Карт став не тільки „головним уговорителем“, але й режисером. Рано вранці все село вишло в сусідній березовий гай, священний гай, справляти „Ага-Пайрем“. Хиталися в руках берестові жбани з

ФІЛЬМ „МАРІ КУЖЕР“

„Карт“—жерць на святі „Ага-Пайрем“

Весілля

швом, кошики з хлібом і яйцями. Яскраво розшитий одяг майорів на фоні білостовбурового гаю. Карт, бажаючи дого- штати всім, зовсім збився з ніг. Він вистроїв всіх, двір за двором, шкани і кошики витягнулися довгою стрічкою. На жбанах зами- гали вогники запалених вогневих свічок. Там, за дальшими завісками карта, збудували гойдалку. Представник великого Юмо вже всиг їх освя- щати. Все готово. Опе- ратор націлився об'єк- тивом. Карт почав свої святі обряди. Він щось шурмотів, поспішав, хо- див по рядах, благослов- ляв тих, що молилися, зняв одяг і, нарешті приніс жертву — кинув маленьку сиру та вилив чварту пива. „Ага-Пай- рем“ бідне свято. Марі- за зиму з'їли всі запа- си. Боги повинні задо- вольнитися тим що є. Бо ж і їм самим їсти ні- чо.

Богам доведеться потерпіти до веселого й шумливого „Сюрема“. Тоді в священних гаях торітимуть багаття, на них будуть смажити м'ясо биків, лошат і телят, що їх заколять карти.

Тоді будуть пити пиво і хмеліти від медової браги. Але що це трапилось? Чому опера- тор перестав крутити ручку апарата? Чому карт, що вже війшов у ролю, одразу зник у кущах?..

Все село сміялось, а ми нічого не розуміли.

Пояснення прийшло пізніше: мосельпромівське какао кеп- сько вплинуло на шунок карта.

За кілька день ми знімали весілля. Карт почував себе вже цілком добре і працював з подвійною енергією. Гості пили брагу, сваха вмовляла молоду погодитися на шлюб. Молода не згоджувалася, а за марійським звичаєм її згода кінче потрібна.

Молода разом з батьком і матір'ю мусила випи- ти кухлик горілки — це буде знаком згоди, далі підійти до молодого, зняти з нього мірку для сорочки й подарувати йому найкращу свою хустину. А цю хустину молодий погордливо ваткне за пояса.

Наш карт чудесно інсценізував весілля і сильно сп'янів від гу- стого меду.

Зйомка закінчилась. Ми прощалися зі своїм несподіваним помічни- ком.

Представник вели- кого Юмо був сумний і мовчазний. Він мав повернутися додому, до глухого озера Юр-Дур. Він нерішуче трусив борідкою, похитував голо- вою і вже уходячи, за- питав передавача: „мо- жетреба святкувати „Сю- рем“?“

Карт, очевидно, не покладав більше надій на свою професію, жерця. Він подумав: чи не можна зайнятися чим небудь іншим, хоча б і тим, за що платять гроші і дають какао?

Свято „Ага-Пайрем. Марійський край

АКТИВ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ

Група випускників Полтавських 3-х місячних міжокругових курсів по колективізації. Це будуть перші пропагандисти-практики за передбудову сільського господарства на соціалістичних засадах, за поліпшення методів господарювання, за підвищення вро- жайності наших ланів. Набувши на курсах низку практичних знань, курсанти рознесуть їх по селах України, домагаючи неза- можникові й середнякові краще арозуміти користь від колективізації, вищість машинного господарювання на широких ланах над прадідівськими засобами ведення господарства на вузьких нивах, розшматованих межами та засмічених бур'янами. Активно взявшись за роботу випускники допоможуть вам збільшити малий ще соціалістичний сектор сільського господарства.

ЗИМОВИЙ СЕЗОН СКІНЧИВСЯ

Зима в цьому році побалаувала наших фізкультурників вволю. Піаненько прийшли морози, та зате й продержалися вони надто довго, захопивши навіть квітень.

Зимовий спорт, що був до цього року на Україні в занепаді—відразу ж широко розвинувся.

В Миколаїві, Києві, Прилуці, Коростені, Кремінчуці, Богодухові, в Донбасі, Запоріжжі, Дніпропетровському та інших містах—однаково захоплювалися хокеєм, перегонами на коньках та лижах.

Про Харків і говорити не доводиться. Тут усі неначе прокинулися від довгої спортивної сплячки.

Захоплення зимовим спортом, особливо коньками, охопило не лише „штатних“ фізкультурників, навпаки, вони виявилися жмількою серед усієї маси, що досі зовсім не цікавилася будь-якими спортивними розвагами.

На ковзанках можна часто було бачити поруч карапуза-жовтеняти—солідного громадянина „під п'ятдесят“, або й старішого.

На вулицях міста вже віково не дивували солідні люди, що поспішали на службу з текою в одній руці і... коньками—в другій.

* * *

Сезон скінчився і тепер можна підбити підсумки його.

Найбільшою подією в спортивному житті України був зоряно-лижний перебіг. З усіх куточків нашої республіки прийшли лижники на 3-й до Києва й Харкова.

275 лижників, не зважаючи на лютий мороз, вийшли в далеку путь. Кого 200, а кого 300, а то й 400 кілометрів відділяли від мети.

Лише 16 лижників не в силі були подолати втомі і лютого морозу. Вони відмовилися від надсильного для них завдання, зате решта—259 в призначений день і годину прийшли на фініш.

Широкими полями, засніженими лісами прокладали ці лижні герої—вузьку стежку—лижню. Вони пройшли через міста, села, хутори, являючи собою живий зразок мужності, сили, загартовання.

Багато деякі команди, маючи своєю установкою не лише спортивну мету, провадили за одним заходом і поясню-

вальну роботу, звязану з підготовкою до перевиборів рад.

Найкращою з усіх виявилася команда

68-го полку, а що до пропагандистської роботи, то перше місце в ній посів Арполк 23-ої дивізії. Великі змагання на лижах, коньках і хокейні провели металісти.

При кущових змаганнях, проведених у Харкові, місцеві металісти здобули у грі в хокей перемогу над Миколаївом, вигравши також перші місця і в змаганнях на коньках.

У змаганнях гірників, проведених у Донбасі, відзначилися також харківські хокеїсти і конькобіжці.

Змагання південних залізниць пройшли найцікавіше і з великою кількістю учасників.

Харківські залізничники відзначилися в змаганнях на коньках та хокейних, вигравши фінальний матч у Кремінчука, але зате „осоромилися“ в лижних змаганнях, де всі перші місця посіли лижники Білгорода й Люботина.

На Донецьких залізницях було проведено так само свої змагання, що в них харківські хокеїсти не без труднощій виграли першество що до лиж, поділили успіх з лижниками ст. Попасної, Штерівки й Дебальцева.

Великою подією була міжміська зустріч конькобіжців Харкова і Києва. Харківці і в цьому виді спорту виявилися дужчими від своїх найсерйозніших на Україні суперників.

* * *

Хокей, „зимовий брат літнього“ футболу, організовано культивувався в добрих двох десятках міст України. Але найбільше поширився він у Харкові, Дніпропетровському та Києві.

Харків, як технічною грі, так і кількістю команд, стоїть на першому місці. Кращими з 39 команд, що виступали в змаганнях, виявилася чоловіча команда Державного Електрозаводу і жіноча клубу „Робітник“ Південних залізниць.

С. Павлов

ФОТО-ХИМ-ТРЕСТ

Москва, Рождественка, 5
Телеф. №№ 5-07-50, 5-64-58 и 81-17

ЛУЧШИЕ:

ФОТО

- ПЛАСТИНКИ
- БУМАГА
- ПРИНАДЛЕЖНОСТИ
- ХИМИКАЛИИ

Редактор Е. Касяненко

Видавництво „Вісті ВУЦВК“

Окремі № 837/кв.

Держтрест „Харполіграф“. Друга друкарня ім. В. Блакитного

Зам. № 3620

ВІДКРИТО ПЕРЕДПЛАТУ

на великий двохтижневий ілюстрований
популярний робітниче-селянський журнал

ШЛЯХ до ЗДОРОВ'Я

ОРГАН НАРКОМЗДОРОВ'Я УСРР, 5-й РІК ВИДАННЯ
З додатком двохтижневика Органа Всеукраїнськ. протиалкогольного т-ва

„ЗА ТВЕРЕЗІСТЬ“

Передплата на обидва журнали: На рік—3 крб. 60 коп., на 6 міс.—2 крб., на 3 міс.—1 крб. Окреме число 20 коп.

У кожній родині, у кожн. клубі, у кожн. завкомі, у кожн. протиалкогольному осередку, у кожн. книгозбірні, у кожн. медичній установі повинен бути журнал „Шлях до Здоров'я“.

Додатки до журналу: Бібліотека Саносвіти 15 книжок за доплату 1 крб. 50 коп., в окремому продажу 50 коп.

УВАГА: Усі передплатн. одержують талони, що дають їм право придбати у складі В-ва „Наукова Думка“ літературу та плакати, що видає „Наукова Думка“, на суму 30 крб. зі знижкою 5%.

Передплату на журнал „ЗА ТВЕРЕЗІСТЬ“ окремо не приймається.

Передплату приймається: м. Харків, вул. В. Академії № 68, В-во „НАУКОВА ДУМКА“, по всіх пошт.-телегр. установах та листношами, по всіх будинках Саносвіти, по всіх кіосках Контрагентства Друку.

1929

Р
І
К

Д л я о т р е з а

ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ЗАОЧНЫЕ КУРСЫ КРОЙКИ и ШИТЬЯ

При Моск. Техн. Куст. Пром. ВСНХ
— Утвержденные Главпрофобром, —

1-й выпуск заданий вышел из печати и разсылается

ЗАДАЧА КУРСОВ — дать знания по кройке и шитью на дому всех видов одежды, а также возможность использования в качестве пособия учащимся на курсах кройки и шитья в кружках при клубах, избах-читальнях и групповых занятиях.

Обучение на курсах—ГОД. 12 выпусков заданий ■ Плата 9 руб. в год—Первый взнос 2 руб.

По окончании курса—выдается свидетельство

— **ВЫШЕЛ СПРАВОЧНИК КРОЙКИ и ШИТЬЯ**—Цена 20 коп. марками. Москва, Тверская 18. —

д л я о т р е з а

АКЦИОНЕРНОЕ
ОБЩЕСТВО

„ГАРМОНИЯ“

ГРОМАДНЫЙ ВЫБОР

ВЕНСКИЕ ГАРМОНИИ и БАЯНЫ

СТРУННЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ, БУБНЫ И БАРАБАНЫ,
а также полное оборудование великорусских оркестров
ВЫШЕЛ НОВЫЙ ПРЕЙС-КУРАНТ № 5, который высылается за две десятикопеечные почтовые марки, вложенные в конверт.
Правление и Главный склад, Москва, Никольская 1/д.

В КОЖНІЙ РОДИНІ ПОВИННА БУТИ ТАКА ПРАКТИЧНА КНИЖКА:

Д-р СЛАВІН „ЗДОРОВЕ ЖИТТЯ“ 3-е видання, лікарський порадник, в книжці багато малюнків, описано всі хвороби й їх лікування водою, сондем і аптечними ліками, в книжці вміщено розділ про полове життя, аборти та як запобігти вагітності і про лікарські трави та як їх збирати. Ціна 2 крб.

ЗАМОВЛЯЙТЕ ПОРТРЕТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА: Великі у фарбах, ціна 20 коп. шт., маленькі у фарбах, ціна 3 коп. шт.
Портрети великі надсилаються не менше, як 5 штук. Маленькі не менше, як 50 штук

Д. КУЧМА „НА ДОПОМОГУ ВЧИТЕЛЕВІ“. Методичні зауваження до переведення педагогічного процесу та взірцеві робочі плани для шкіл соцівху 1-го концентру. Видання 2-е виправлено й доповнено, 378 стор. Ціна 3 крб.

„ХРЕСТОМАТІЯ КОМПЛЕКСНИКА“. Організаційна частина про техніку, розробку комплексної теми, про ланкову систему роботи, планування та політтеми. Видання 2-е виправлено й доповнено. 397 стор. Ціна 3 крб. 25 коп.

Григор САБААДИР Великий Практичний Російсько-Український СЛОВНИК в палітурці. Переоцінено з 3 крб. на 2 крб. 25 коп.

В. КОРОЛІВ „СКОТОЛЕЧЕБНИК“ Ветеринарні поради. Видання 3-е, випр. й допов. з малюнк. Ціна 75 коп.

В. НЕСТЕРВОДСЬКИЙ „ПАСІКА“ Підручник пасічництва. Переоцін. з 2 крб. 50 коп. на 1 крб. 25 коп.

ЦИМИ ДНЯМИ ВИЙДЕ З ДРУКУ „Кухарська книжка“ **В. ЯЩИНСЬКОЇ** 2-е видання. „**РОЗУМНЕ ХАРЧУВАННЯ**“ перероблено й доповнено. В цій книжці подано 900 рецептів, дешево, смачно й споживно готувати їжу та робити всякі харчові запаси. Ціна 1 крб. 50 коп.

Проф. **ОРЛОВ В. Н.** и др. **М. З. ШЛАК „МАТЬ И ДИТЯ“** Настольная книга, для женщин, с 92 рисунк., на русск. языке. Цена 2 рубля 85 коп.

Замовлення надсилайте: м. Київ, вул. Воровського № 19, Книжкеспец „ВІСТІ ВУЦВК“. Книжки надсилається негайно, без завдатку, післяплатою.

КНИЖКЕСПЕЦ

ЦИМИ ДНЯМИ ВИХОДИТЬ З ДРУКУ СЕРІЯ ПЛАКАТИВ У ФАРБАХ „ПІДВИЩУЙМО ВРОЖАЙНІСТЬ“

ВИДАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО С.-Г. МУЗЕЮ:

1. Вплив часу оранки та посіву на врожай ярини.
2. Значіння селекційного сорту та попередника.
3. Поширюйте посів сонячнику та кукурудзи.
4. Значіння суперфосфату та сівозміни для цукрового буряка.
5. Один з сошкою, а семеро з ложкою, та збитки від гесенки й швидки.
6. Протруїш насіння—підвищити врожай.
7. Значіння угноєння та травосіяння.

Розмір кожного плакату 50—35 см. Ціна окремого плакату 13 коп., набору плакатів 1 карб. 05

Плакати висилаються негайно накладною платою. Пересилка за рахунок замовця.

ЗАМОВЛЕННЯ НАДСИЛАТИ НА ТАКУ АДРЕСУ:

Харків, вул. Енгельса, № 10. С.-Г. Музею

ВИЙШОВ З ДРУКУ

ЖУРНАЛ „ЧЕРВОНИЙ КЛИЧ“ № 45 ЗА КВІТЕНЬ

ОРГАН ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ЦК МОПР

В ЖУРНАЛІ ВМІЩЕНО:

Фелікс Кон—Десятиріччя Комінтерну та МОПР. В. Красноленський—Десятиріччя кривавого тижня в Києві. К. Гавриш—Розплата. Іван Дорожний—Гастон Соцці (драматичний етюд). Леовід Гребінка—Баллада про отамана Іван Багрявий—Пісні про навалу гадів.

Друкується продовження колективної повісти „НИТОЧКА - ДВІЙНИК“

ВСІ ЧИТАЙТЕ Й ПЕРЕПЛАЧУЙТЕ ЖУРНАЛ „ЧЕРВОНИЙ КЛИЧ“